

Faksimil

Emmanuel Bourdieu, "Förnuftets mått",
Ord & Bild, nr 3 1992, pp. 131-132

Övers. av "La mesure de la raison", Liber. Revue européenne des livres,
n° 10, Juin, 1992, p. 29.

Övers. Donald Broady.

vinna en idrottstävling har för dem vikten och värdet av "segrar i livet". Sporten är inte en värld vid sidan av, utan ett universum öppet för social framgång. Den är ett område där segrar — i synnerhet mot tyskar — är sannolika. Ändå förändrar inte ens framgångarna för de turkiska idrottsmännen något i deras levnadsbetingelser. Tvärtom, framgångarna förstärker en missanpassad habitus. Idrotten har sedan länge övergivit den agonistiska stilen till förmån för andra, snarare estetiska, preventiva eller tekniska stilar. Ökningen av antalet sporter med mjuka praktiker, omsorg om hälsa och skönhet, sökande efter äventyr och upplevelser, erotiseringen och slutligen modet, isolerar turkarna som främmande kroppar.

Gunter Gebauer, professor i filosofi och i idrottssociologi vid Freie Universität i Berlin. Har utgivit "Mimesis", Reinbeck, Rowohlt, 1992.

Bernd Bröskamp, lektor vid Freie Universität i Berlin, idrottssociolog. Författare till en avhandling om idrott och migration.

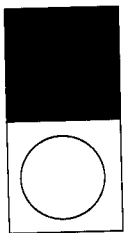
Gernet ger för första gången en helhetsbild av det gåtfulla tänkande som präglade denne diskrete intellektuelle, som ständigt krävde respekt för de gamles visdom och visade sin tro på människans naturliga godhet. L.M.

Förnuftets mått

Stephen P Stich

The Fragmentation of Reason
MIT Press, 1990

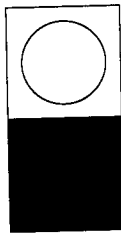
Är det legitimt att underkasta den praktiska rationaliteten en filosofisk utvärdering? I vilken mening kan vårt beteende kallas irrationellt och i förhållande till vilken rationalitetsnorm? Kunskapsfilosofin har konfronterats med experimentalpsykologins nyare resultat, som visar att genomförandet av till synes okomplicerade resonemang ständigt uppvisar stor felfrekvens. Man har till exempel frågat från vilka av de fyra korten A, B, C och D som det svarta täckpappret måste avlägsnas för att följande hypotes skall kunna verifieras: om det finns en cirkel på kortets nedre halva, så finns även en cirkel på dess övre.

A.

B.

C.

D.

Ett annat exempel: om vi vet att Linda är en ung dam, 31 år gammal, som studerat filosofi och kämpar mot kärnkraft och för social rättvisa, är det då mer sannolikt att hon är (1) banktjänsteman än att hon är (2) på en och samma gång banktjänsteman och militant feminist? Ett sista exempel: om 80% av de sjuka som ätit en viss medicin blir friska efter en månad, har det därmed visats att den är verksam?

Det stora flertalet försökspersoner fann inte de rätta svaren på dessa testfrågor: att korten A och D måste avtäckas, att (2) är mindre sannolikt än (1) samt att man inte kan uttala sig om medicinens effekt eftersom antalet fall av självläkning är obekant. Dessutom var de benägna att hålla fast vid

LIBER

Zuzana Brabcova

Daleko od stromu (Långt från trädet)
Prag, Československy spisovatel,
1991, 148 s

Denna roman, Brabcovas första, utkom i samizdat 1984 och är säkert den mest originella under detta decennium. En röst som genljuder av tomhet och ledsnad, en hejdad tid; en röst för en generation som är "autistisk, alkoholiserad, skuldsatt och nostalgisk". Men också en allestädes närvarande bild av vatten: prekambriskas oceaner, renande regn, väntan på syndafloden, Lethes glömska. Sedan vägen från krog till krog och till slut till psyket, sökandet efter familjens förgångna som lösts upp av Historien — men kan man åter skänka nuet dess förgångna och en framtid som en gång amputerats bort?

O.S.

ett felaktigt svar även sedan man givit dem ytterligare ledtrådar till en korrekt lösning.

Inför dessa experimentella resultat vägrar Stephen P Stich att tillgripa de gängse auktoriserade filosofiska modellerna, såsom Davidsons eller Dennetts aprioriska argument, som hävdar att en irrationell eller föga rationell praktik är begreppsligt motsägande eftersom den utesluter möjligheten till intentionell beskrivning (i själva verket är de begränsningar man på så sätt påtvingar en felaktig argumentation kulturellt bestämda och inte alls särskilt tvingande). Han tillbakavisar även Goodmans teori om den "reflexiva jämvikten", som beskriver förhållandet mellan rationella principer och faktiskt beteende som en fortlöpande anpassning (varigenom Goodman i själva verket från rationalitetens domän utesluter talrika argumentationsfel som man funnit vid experimentella undersökningar). Han tillbakavisar evolutionistiska förklaringar (vilka inte lyckas visa varför det inte skulle kunna existera en mångfald av "evolutionärt stabila strategier" och därmed en mångfald av livskraftiga rationalitetsformer) och, slutligen, datologi-inspirerade teorier om psyket (vilka misslyckas med att göra reda för det unika system av kausala och funktionella samband som anses förklara vårt vardagliga sätt att argumentera).

Det svar som Stich ger på den normativa frågan om hur den vardagliga rationaliteten skall värderas är både pragmatiskt och relativistiskt. Vid bedömningen av de beteenden där rationaliteten blott kan vara "minimal" avstår han från att som måttstock använda en uppsättning logiska alternativ, vilka är obrukbara eftersom de härrör ur intellektualistiska handlingsteorier. I stället föreslår han att man undersöker hur olika argumentationsmönster är förbundna med de agenter som genomför argumentationerna, med agenternas syften och med den sociala och kulturella kontext där var och en av dem är verksam. Enligt Stich är det blott en dylik pluralistisk pragmatism som låter oss, om icke befrämja så åtminstone förstå den faktiska rationaliteten.

E.B.

Översättning från franskan: D Broady

Union utan värden

Intervju med Jürgen Habermas

Franz Schultheis

Jürgen Habermas, ni har från den tyska återföreningens första stund tillhört de observatörer som varit kritiska till denna historiska händelse. Var på grundades er skepsis, och anser ni när ni i dag blickar tillbaka att den var befogad?

Min kritik gällde inte målet att ena de båda tyska staterna, utan hur föreningsprocessen gick till. Ingendera sidan betraktade och genomdrev enandet som en normativ viljeakt, genomförd av politiskt självmedvetna medborgare som sluter sig samman till en statsnation. Detta visade sig på den västliga sidan i en nästan hysterisk fruktan för en diskussion om författningen, en diskussion som rentav påbjuds i vår grundlags artikel 146. Inte heller i det dåvarande DDR väckte rundabordssamtalen, med utkastet till en ny